

drynet

www.dry-net.org

No.12

Haziran 2013

Drynet'ten Haberler

Kurak alanlara gelecek sunan küresel bir girişim

Drynet tüm dünyadan 15 ortağın çölleşme ile mücadele için yürüttüğü ortak bir girişimdir

Drynet II Uluslararası Yıllık Toplantısı 26 Şubat- 1 Mart 2013, İstanbul

Dünyanın dört bir yanından gelen DRYNET ağı üyesi 15 sivil toplum kuruluşu, yıllık toplantılarını 26 Şubat – 1 Mart 2013 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirdi. DRYNET üyesi TEMA Vakfı'nın evsahipliğinde Taksim Larspark Otel'de 26 Şubat 2013 tarihinde başlayan toplantının ilk gününe Hollanda, Kazakistan, Fransa, İran, Mali, Norveç, Güney Afrika, Senegal, Madagaskar, Hindistan, Şili, Bolivya, Pakistan, Moritanya, Türkiye'den STK Temsilcileri ile birlikte TEMA Vakfı Genel Müdürü M. Serdar Sarıgül de katıldı.

Toplantının ilk iki günü ortaklar tarafından projenin gidişatı ve çıktıların değerlendirilmesi için ayrıldı. Toplantının 3. günü 2013 yılı sonrası fon kaynakları ve olası işleyiş konusunda görüşmelerle

geçti. Ortakların ihtiyaçları doğrultusunda yeni bir yapılanmaya gidilmesine ve DRYNET Yönetim Kurulu üyelerinin görev tanımlarında değişikliğe karar verildi. Aralık ayında düzenlenen DRYNET Türkiye Ulusal Strateji Toplantısı çıktıları doğrultusunda 2013 yılı sonrasında da fon bulunana kadar DRYNET ağına üyelerin desteği ile yürütülmesine karar verildi.

Toplantının son günü olan 1 Mart 2013 tarihinde DRYNET Projesi Danışma Kurulu üyesi, dünyaca ünlü hava fotoğrafçısı, çevreci, gazeteci Yann Arthus - Bertrand'ın "Susuz Dünya" Belgeseli gösterimi Taksim'de bulunan Cezayir Restaurant Konferans Salonu'nda

yapıldı. Gösterim öncesinde katılımcılara DRYNET projesi tanıtımı ve üye ülkelerin çölleşmeyle mücadele alanında çalışmalarını özetleyen sunumlar yapıldı.

Avrupa Birliği tarafından desteklenen projenin DRYNET I programı 3 yıl süreyle aç kurma ve kapasite geliştirme faaliyetleri ile kurak alan topluluklarının sesini güçlendirmeyi amacıyla uygulanmıştır. 2011-2013 yılında İsviçre Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen DRYNET II programının ikinci safhası devam etmektedir.

(<http://www.tema.org.tr/drynet/>)

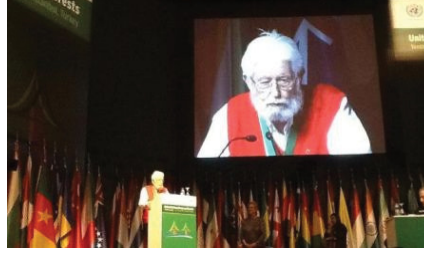
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

BM ORMANCILIK FORUMU 10. OTURUM, İSTANBUL

Birleşmiş Milletler, TEMA Vakfı Kurucu Onursal Başkanı Hayrettin Karaca'yı "Orman Kahramanı" ilan etti. BM Sekreteryası tarafından belirlenen jüri, 2013 yılında 30 ülkeden 47 adayın arasından Hayrettin Karaca'yı seçerek "Orman Kahramanı" ödülüne layık buldu. Hayrettin Karaca, ödülünü, İstanbul'da 197 ülkenin katılımıyla yapılmakta olan BM 10. Orman Forumu kapsamında 10 Nisan 2013 tarihinde düzenlenen törende aldı.

Dokuz yıldır, BM Genel Merkezi'nin bulunduğu New York'ta düzenlenen ve ilk kez başka bir ülkede gerçekleştirilen forum-

da TEMA Vakfı ayrıca Kurak Ormanlar yan etkinliğine de konuşmacı olarak katılarak, Kurak Alan Ormancılığında bütünleşik yaklaşımın önemi konusunda bir sunum gerçekleştirdi.

RAFLARDAN

DRYNET Etki Kitapçığı

From local actions
to influencing global
dryland policies

THE IMPACT OF THE DRYNET NETWORK

DRYNET Projesinin yerel ile küresel politikalar arasında kurduğu köprülerin etkilerini anlatan kitapçık ücretsiz olarak http://www.dry-net.org/uploaded_files/Drynet_-_From_local_actions_to_influencing_global_dryla.pdf adresinden indirilebilir.

Tercüme konusunda talepleriniz için duygu.kutluay@tema.org.tr ile iletişime geçebilirsiniz.

ULUSAL VERMİKÜLTÜR ÇALIŞTAYI*

Dünyada ve ülkemizde her geçen gün ekolojik sorunlar insanoğlunun inadı yüzünden artmaktadır. Her yıl dünya toprakları üzerinde daha fazla erozyon ve toprak kaybı meydana gelmektedir. Tarım alanları her geçen gün azalmakta ve 1.sınıf tarım arazileri amacı dışında kullanıma sunulmaktadır. Mevcut tarım arazileri, yanlış tarımsal uygulamalar sonucu, toprağı bitki besini açısından zayıflamakta hatta yok olmaya yüz tutmaktadır. Tarımsal üretimde, bilinçsiz zirai ilaç ve kimyasal gübre kullanımı artmaktadır.

Yoğun girdili tarım, gelişmiş güzel sanayileşme, çarpık şehirleşme gibi gelişmeler sonucu ekolojik sistem SOS sinyali vermektedir. Bunu gören insanoğlu artık daha fazla duyarsız kalamamakta ve doğa dostu tarıma yönelmektedir. Doğa dostu üretim için toprağın kalitesini artıran, organik atıkları değerlendiren, ekonomik ve sürdürülebilir olan vermikültür ortaya çıkmıştır. Vermikültür, toprak solucanlarının (vermi worms), hayvansal protein kaynağı olarak, atık bertarafı (vermestabilizasyon) veya vermikompost üretimi (vermicomposting) amacıyla kullanımını içeren faaliyetler olarak adlandırılabilir. Bir başka deyişle; toprağın

yapısını iyileştirme, detoksifikasyon ve yenileme, atıkların değerlendirilmesi ve dönüştürülmesi, sürdürülebilir tarım için doğal gübre gibi farklı amaçlar için toprak solucanlarının üretiminin yapılarak kullanılması işlemi denilebilir.

Vermikültürle insan ve doğa sağlığı korunurken, gıda güvenliğini temin etmekte ve ekosistemin sürdürülebilirliğini sağlayan bir üretim sistemini oluşturmaktadır.

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de Vermikültür son yıllarda hızlı bir gelişme göstermektedir. Tüm bu gelişmelerin neresinde olduğumuzu görmek, durum tespiti yapmak ve akademisyenler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilileri ile üreticileri bir araya getirip çalışmalarını

paylaşabilecekleri, tartışabilecekleri bir ortam yaratmak amacıyla TEMA Vakfı 16 Nisan 2013 tarihinde Ankara'da Ulusal Vermikültür Çalıştayı düzenlemiştir.

TEMA Vakfı Genel Müdürü M. Serdar Sarıgül'ün de katıldığı ve Ankara Üniversitesi eski Öğretim Görevlilerinden Prof. Dr. Koray HAKTANIR'ın kolaylaştırıcılığında gerçekleşen çalıştayda değerli katılımcılar, fındık zurufu ve arıtma çamurunun solucanlar (Eisenia foetida) ile kompostlanması, Vermikültür'ün halk sağlığı açısından rolü, AB süreci ve yasal mevzuattaki yeri, bitki beslemesi ve koruma açısından rolü, AB süreci ve yasal mevzuattaki yeri, vermikültür üretim süreçleri, gelişimi, tesisleri, organik atıkların vermikültürde kullanılması ve organik tarım ve çevre koruma açısından vermikültürün rolü solucan kültürü ve kompostun değerlendirilmesi konularında bilgi ve deneyimlerini paylaşmıştır.

*TEMA Vakfı Projeler Sorumlusu Ziraat Mühendisi Mustafa Kazancı tarafından Drynet Türkiye için yazılmıştır. Makalenin tamamında Drynet Türkiye websayfasından ulaşılabilir.

Avrupa'da Toprak Koruması*

Avrupa'da toprak, baskı altındadır. Yapılaşma sebebiyle toprak kaybı, organik madde kaybı, tuzlanma, toprak kayması ve kirlilikten kaynaklanan toprak bozunmasının Avrupa Birliği'ni yılda otuz sekiz milyar Euro zarara uğrattığı tahmin edilmektedir. Toprağın su artıtımı, atık ayrıştırması ve iklim yumuşatma gibi işlevlerinden dolayı, Avrupa Birliği için stratejik öneme sahip bir doğal varlık olarak görülmesi gerekmektedir ve bu nedenle hak ettiği düzeyde koruma sağlanmalıdır. Buna rağmen, ortak bir AB politika henüz bulunmamaktadır.

Endüstriyel emisyonlar, atık, su, doğa koruma, kimyasallar, pestisitler ve tarım gibi birçok AB politikası toprak korumasına katkıda bulunmaktadır; ancak farklı amaçlarından dolayı, bu politikalar bütüncül ve entegre bir şekilde toprak bozunmasına hitap etmekte başarısız olmaktadır. Avrupa Komisyonu, 2006 yılında Toprak Çerçeve Direktifi önerisi

ile birlikte toprak koruması için tematik bir strateji benimsemiştir. Avrupa Parlamentosu'nun 2007 yılında fikrini sunarak öneriyi onaylamasına rağmen, Aralık 2007'de, Portekiz Başkanlığı altında Avrupa Birliği Konseyi Çevre Bakanları; Almanya, İngiltere, Fransa, Avusturya ve Hollanda'dan gelen itiraz nedeniyle ortak bir duruş belirleyememiştir. Karşı çıkan beş ülkenin, yetki ikamesi ve orantılılık ilkesi, tahmini maliyetler ve yönetsel yük temelinde önerilen direktife büyük ölçüde eleştirel yaklaşımı nedeniyle, sonraki başkanların hiçbirini tartışmayı önerilen Toprak Direktifi konusuna çevirememiştir.

Bu eleştirel yaklaşımın sürdürülmesi zordur. Uzun vadede, AB direktifinin avantajlarının maliyetinden daha ağır basacağı unutulmamalıdır.

Başkanlığı süresince, İrlanda tarafından en önemli önceliklerden biri olarak tanımlanan 7. Çevresel Eylem Programı'ndaki (EAP) tartışma bu karanlık tünelin sonunda biraz ışık yakmıştır. Üye ülkeler bağlayıcı bir

yasal çerçeve dahilinde toprak kalitesi konularının nasıl ele alınacağına dair derinlemesine düşünmeye karar vermiştir. Bu, engelleyen üye ülkelerin konumunda bir hareket olduğunu göstermekte olup AB dahilinde toprak koruması için yasal olarak bağlayıcı bir çerçeve ihtiyacı üzerine daha fazla müzakere yapılmasına olanak tanıyabilir. Ancak, bu sözün yerine getirilmesi halen, 2006 yılında Komisyon tarafından önerilen çerçeveye karşı çıkmaya devam eden Üye Ülkelerin taahhüdüne ve isteğine bağlıdır. Toprak Direktifi'nin kaderi maalesef halen büyük oranda Fransa ve Almanya'daki belirsiz politik gelişmelere bağlı görünmektedir.

*EEB (Avrupa Çevre Bürosu) Politikalar Uzmanı Martina Mlinaric tarafından Drynet Türkiye için yazılmıştır. Makalenin tamamına Drynet Türkiye websayfasından ulaşılabilir.

UNCCD Hedefi: 2030'a kadar Net Sıfır Arazi Kaybı*

Sıfır Net Arazi Kaybı (ZNLĐ), ülkelerin 2030 yılına kadar başarmayı hedefledikleri, Rio+20 zirvesinden doğan, sürdürülebilir gelişmeye ilişkin yeni ve açık bir hedeftir. Bu hedef, gezegenimizin arazi ve topraklarının gıda güvenliği ve yoksulluğun ortadan kaldırılması dahil olmak üzere sürdürülebilir gelişmeye olan katkısını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Sürdürülebilir arazi kullanımı, gelecekte

su, gıda ve enerji güvenliği sağlamak için ön koşuldur. Tarım, ormancılık, otlama, enerji üretimi ve kentselleşme nedeniyle araziler üzerindeki artan baskı göz önünde bulundurulduğunda, arazi kaybını durdurmak için acil bir eylem gerekmektedir. Nisan 2013'te Bonn'daki Uluslararası Kongre Merkezi'nde gerçekleşen Uygulamaları Gözden Geçirme Komitesi'nin 11. Oturumunda (CRIC 11), devletler arasında sürdürülebilir gelişme hedefi olarak sıfır net arazi kaybı

amacı konusunda fikir birliği sağlamak üzere düzenledi. ZNLĐ'yi başarmanın önermesi, üretken arazilerin kaybının önlenmesi gerektiği ve halihazırda bozulan arazilerin eski haline getirilmesi yönündedir. Aşağıdaki amaçlarla, önerilen ZNLĐ hedefinin altı çizilmektedir: 2030'a kadar sıfır net arazi kaybı, 2030'a kadar sıfır net orman kaybı ve 2020'ye kadar, kuraklık tehlikesi bulunan tüm ülkelerde kuraklığa hazır olma politikalarının uygulanması.

Toprak bozunmasının kurak arazilerle sınırlı olmadığına geniş ölçüde kabul görmesine rağmen, son derece karmaşık sistemler olmaları ve yanlış değerlendirilmeleri nedeniyle ZNLĐ'yi başarmak için kurak arazilere ve bu arazilerin karmaşık yapısına daha fazla vurgu yapılmalıdır. Bunu başarmada en önemli faktörlerden biri de toprağın ekolojik ihtiyaçları ve işlevlerinin iyi bir şekilde anlaşılmasının desteklenmesi ile arazi

kayıbı bilgisindeki mevcut açıklıklarının bazılarını hitap etmektedir.

Gelişmekte olan ülkeler için yeni bir gelir kaynağı ve yine gelişmekte olan ülkeler için çevresel kaliteyi geliştirme aracı olarak görülebilmesi nedeniyle, ZNLĐ birçok devlet için önemli ve ilgi çekicidir. Ancak, ZNLĐ'nin neden olacağı 'kayıp lisansı' nedeniyle birçok ülkenin bu konuda endişesi bulunmaktadır. Ekosistem düzeyinde nötrallite amaçlayan, ZNLĐ'ye dair daha incelikli bir yaklaşım çağrıları mevcuttur. Bu, topraktaki organik karbon veya su döngüleri gibi temel ekosistem işlevleri temelinde izlenebilir.

*IUCN (Uluslararası Dünya Koruma Birliği) Program Sorumlusu Masumi Gudka tarafından Drynet Türkiye için yazılmıştır. Makalenin tümüne Drynet Türkiye websayfasından ulaşılabilir.

ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE GÜNÜ

Birleşmiş Milletler 2013 yılı 17 Haziran Dünya Çölleşmeyle Mücadele Günü'nün konusunu "su kıtlığı ve kuraklık", sloganını "Geleceğimizi Kurutmayalım!" olarak belirledi. 20 yılı aşkın süredir dörtte üçü şiddetli ve çok şiddetli erozyon tehdidi altında olan ülkemizde, nüfusun dörtte üçü artık kentlerde yaşıyor ve kontrolsüzce artan nüfusun ihtiyaçlarının, plansız kentleşme ile birlikte doğal varlıkların üzerindeki baskıyı arttırıyor. Bu erozyon, ormansızlaşma gibi düzeltilebilir çölleşme sorunlarına katkı sağladığı gibi topraklarımızın hızla yapılaşmaya açılması ve ormanlarımız, sularımız, sulak alanlarımız gibi doğal varlıklarımızın hızla tüketilerek, geri dönülemeyen ve düzeltilemeyen kalıcı çölleşme sorunlarına da yol açıyor.

Büyük kentler, artık kendi kaynakları ile artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamaz halde! Kontrolsüz ve çarpık kentleşme toprak kaybı ve özellikle atıklar nedeniyle suyu, toprağı ve havayı kirletiyor. Kentler, ayrıca, başka ekosistemlerin, canlıların, havzaların, kentlerin hakkı ve ihtiyacı olan suya el koyup kilometrelerce ötelere kentlere taşınmasına neden oluyor.

17 Haziran Çölleşmeyle Mücadele Gününde büyük kentlerin, artık kendi kaynakları ile artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamaz hale geldiği için, kontrolsüz ve çarpık kentleşme toprak kaybı ve özellikle atıklar nedeniyle suyu, toprağı ve havayı kirlettiğini ifade eden TEMA, büyük ölçekli projelerin katılımcılık ilkesi ile hayata geçmesinin önemini ve suyu kaynak olarak değil de varlık olarak tanıyan bir su yasası ve arazi kullanım planlamasına olan ihtiyacın altını çizdi.

TABIAT KANUNU

2010 yılından bu yana TBMM'de bulunan ve önümüzdeki günlerde Meclis Genel Kurul'unda görüşülmesi planlanan Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı'na karşı tepkiler çığ gibi büyüyor. Çevre ve doğa koruma konusunda çalışan 120den fazla yerel ve ulusal sivil toplum kuruluşundan oluşan Tabiat Kanunu İzleme Girişimi, başlattıkları imza kampanyasıyla Meclis gündeminde yer alan Kanun'un acilen geri çekilmesini istiyor.

Kanun gerek hazırlanış sürecinin katılımcılıktan uzak olması nedeniyle gerekse getirdiği düzenlemeler itibarıyla eleştiriliyor. Kanun mevcut haliyle TBMM'den geçtiği takdirde

ülkemizdeki orman alanları, sulak alanlar, kıyılar ve bütün diğer doğal alanlar geri dönüşü olmayacak tahribatlara karşı savunmasız kalacak. Bugüne kadar ilan edilmiş tüm korunan alanların statüsü yeniden değerlendirilecek, Doğal Sit statüsü tamamen mevzuattan kaldırılacak, ülkemizdeki en güçlü doğa koruma yasalarından Milli Parklar Kanunu yürürlükten kalkacak. Kanun'la birlikte "üstün kamu yararı" gerekçe gösterilerek korunan alanlarda her türlü yatırıma izin verilebilecek. Herhangi bir milli park alanında bir otoyol, maden, toplu konut, sanayi, turizm, enerji yatırımı mümkün olabilecek. Türkiye yüzölçümünün sadece % 4-5 ini kaplayan ve diğer ülkelerle karşılaştırılamayacak kadar az olan korunan alanlarımızın daha da artması beklenirken bu Kanun'la birlikte söz konusu alanların korunmasız kalması büyük endişe yaratıyor. Ayrıca Kanun, bugüne kadar ilan edilmiş 1000'in üzerinde doğal sit statüsünü de tümüyle iptal edecek. Tüm korunan alanları savunmasız bırakacak 'yasal' düzenlemeler içeren Tabiat Kanunu'nun TBMM'den geçmemesi için change.org/tabiatkanunu adresindeki imza kampanyasına siz de destek olabilirsiniz.

ETKİNLİKLER VE DUYURULAR

UNCCD 3. Bilim Konferansı

Katılım için başvurular açılmıştır. Katılım koşulları ve konferansın detaylarını www.unccd.int adresinde bulabilirsiniz.

Erozyonla Mücadele Haftası, Kasım 2013

Kasım ayı içinde kutlanacak Erozyonla Mücadele Haftası önümüzdeki aylarda açıklanacak detaylı bilgileri www.tema.org.tr adresinden takip edebilirsiniz.

2. Küresel Toprak Haftası (Global Soil Week), 27-31 Ekim 2013, Berlin, Almanya

Farklı sektörlerden toprak konusunda çalışan kurumların bir araya geldiği bu hafta hakkında bilgiyi <http://globalsoilweek.org/> adresinden edinebilirsiniz.

UNCCD COP 19, 16-27 Eylül 2013

Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesinin 11. Taraflar Toplantısı hakkında bilgiyi www.unccd.int adresinden edinebilirsiniz.

UNFCCC COP 19, 11-22 Kasım 2013

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Mücadele Sözleşmesinin 19. Taraflar Toplantısı hakkında bilgiyi <http://www.cop19.gov.pl/> adresinden edinebilirsiniz.

DRYNET Projesi ile ilgili soru, görüş ve önerileriniz için;

İletişim:

TEMA Vakfı
Duygu Kutluay
duygu.kutluay@tema.org.tr

www.tema.org.tr/drynet
www.dry-net.org